

# Darba lapa

Vārds, uzvārds:

Klase:

Stundas tēma:

Stundas mērķi:

- 1.
- 2.
- 3.

## **1. uzdevums** - lasi tekstu un atbildi uz jautājumiem!

Mūsu apģērba dzīves cikls ir daudz garāks, kā varētu šķist. Tas sākas ar izejvielu ieguvu un beidzas ar brīdi, kad apģērba gabals kļūst par atkritumiem vai tiek izmantots atkārtoti. Eiropā tekstila patēriņš pēdējos gados ir ievērojami pieaudzis, un tas rada nopietnas vides problēmas.

Apģērbu ražo no dažādiem materiāliem. Daļa ir dabīgas šķiedras, piemēram, kokvilna, bet ļoti liela daļa mūsdienās ir sintētiskās šķiedras, piemēram, poliesteris. Sintētiskās šķiedras tiek ražotas no naftas produktiem, un tās dabā nesadalās. Turklāt mazgāšanas laikā no sintētiskajiem audumiem atdalās sīkas plastmasas daļiņas jeb mikroplastmasa, kas nonāk ūdeņos un var kaitēt dzīvniekiem un videi.

Kad apģērbs ir saražots, tas nonāk veikalos, un šeit sākas patēriņa posms. Saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras datiem 2022. gadā Eiropas Savienībā viens iedzīvotājs vidēji iegādājās apmēram 19 kilogramus apģērba, apavu un citu tekstilizstrādājumu gadā. Tas ir ievērojami vairāk nekā pirms dažām desmitgadēm. Šo pieaugumu veicina tā sauktā “ātrā mode” jeb fast fashion – sistēma, kurā tiek ražots daudz lēta apģērba, kas ātri mainās atbilstoši jaunākajām tendencēm.

Tomēr apģērba lietošanas laiks bieži ir īss. Daudzi apģērba gabali tiek nēsāti tikai dažas reizes, pirms tie nonāk skapja dziļumā vai tiek izmesti. Eiropas Savienībā katru gadu rodas apmēram 7 miljoni tonnu tekstila atkritumu. Tas nozīmē, ka vidēji viens cilvēks gadā izmet apmēram 16 kilogramus tekstila. Tikai neliela daļa no šī daudzuma tiek savākta atsevišķi atkārtotai izmantošanai vai pārstrādei. Pārējais nonāk sadzīves atkritumos, kas vēlāk tiek nogādāti poligonos vai sadedzināti.

Pārstrāde tekstila jomā joprojām ir ļoti ierobežota. Saskaņā ar Eiropas Komisija datiem mazāk nekā 1% tekstila šķiedru tiek pārstrādātas jaunā apģērbā. Tas nozīmē, ka lielākā daļa apģērba faktiski nepiedzimst no jauna kā jauns krekls vai jaka, bet gan kļūst par atkritumiem vai tiek izmantota zemākas kvalitātes produktos, piemēram, izolācijas materiālos.

Ātrās modes sistēma rada lielu spiedienu uz vidi. Apģērba ražošanai nepieciešams ūdens, enerģija un ķīmiskās vielas. Sintētiskie materiāli rada mikroplastmasu, bet liels atkritumu apjoms piesārņo augsni, ūdeni un gaisu. Jo vairāk mēs pērkam un izmetam, jo lielāka ir ietekme uz planētu.

Tāpēc arvien biežāk tiek runāts par ilgtspējīgāku rīcību: pirkt mazāk, izvēlēties kvalitatīvākas drēbes, labot bojāto apģērbu un nodot to atkārtotai izmantošanai. Izprotot apģērba dzīves ciklu, mēs varam pieņemt atbildīgākus lēmumus un samazināt savu ietekmi uz vidi.

A. Vidēji cik kg ar tekstila produktiem ES iedzīvotājs nopērk un izmet gada laikā?

B. Ko dara ar nevajadzīgu apģērbu?

C. Kādas problēmas rada tekstilatkritumi?

## 2. uzdevums - uzraksti kāda sava apģērba gabala dzīves stāstu!

Izvēlies vienu konkrētu apģērba gabalu, ko tu šobrīd nes uz skolu vai valkā. Uzraksti, kas tas ir:

*Piemēram: melns džemperis, zaļas zeķes, vecā, mīļā pussaplēstā jaka...*

Cik ilgi tu jau to valkā?

|                          |                          |                          |                          |
|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Mazāk par 1 gadu         | 1–2 gadus                | 3–5 gadus                | Vairāk par 5 gadiem      |

Cik daudz tu zini par šī apģērba gabala ceļu? Atzīmē ar X (zinu / nezinu vai neesmu pārliecināts)

| # | Dzīves posms                                                       | Zinu                     | nezinu                   | Ko tu zini? |
|---|--------------------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------|-------------|
| 1 | No kā ir izgatavota (auduma veids — kokvilna, sintētika, vilna...) | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |             |
| 2 | Kur un kā tas tika ražots (valsts, rūpnīca)                        | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |             |
| 3 | Kā nokļuva pie tevis (dāvana, veikals, lietoto drēbju tirgus)      | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |             |
| 4 | Cik bieži to mazgā un kā koptā                                     | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |             |
| 5 | Kas notiks ar to, kad vairs nederēs                                | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |             |

Vai kāda no atbildēm Tev bija jaunums? Kura?

Kad šis apģērba gabals vairs nederēs vai nebūs Tev piemērots, ko Tu ar to darīsi? Izvēlies UN pamato!

|                          | Lēmums                                 | Kāpēc? Ko tas nozīmē videi?                     |
|--------------------------|----------------------------------------|-------------------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> | Nodot citiem (vēl labs stāvoklis)      | <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> |
| <input type="checkbox"/> | Pārveidot / salabot (daļēji nolietots) |                                                 |
| <input type="checkbox"/> | Nodot pārstrādei (nolietots)           |                                                 |
| <input type="checkbox"/> | Izmest (naviens no augstākajiem)       |                                                 |

## KOPSAVILKUMS un SECINĀJUMI

1. Viena būtiska lieta, ko uzzināji.

2. Vai Tu vari ietekmēt to, kas notiek ar Tavu apģērbu? Kā un ko tas maina?